

OPETUSHALLITUS

Ruokarukous Uskonnonharjoitusta vai uskonnonopetusta?

Pekka Iivonen

Osaamisen ja sivistyksen parhaaksi

- Uskonnon opetus kouluissa
- Uskontokasvatus kouluissa
- Uskonnon harjoittaminen kouluissa

Uskonnon opetusjärjestelyiden ja koulun muun toiminnan taustalla oleva säädöstö

- Suomen perustuslaki (731/1999) 11 §
oikeus uskonnonharjoittamiseen
- Uskonnonvapauslaki (453/2003)
- Perusopetuslaki (628/1998) 13 § (muutettu lailla 454/2003) ja Lukiolaki (629/1998) 9 § (muutettu lailla 455/2003)
- Opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettu asetus (986/1998, muutos 693/2003)

Uskonnon opetus kouluissa

2 § Opetuksen tavoitteet

1. tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen
2. antaa elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja
3. edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa
4. edistää oppilaiden edellytyksiä osallistua koulutukseen ja kehittää itseään elämänsä aikana
5. turvata riittävä yhdenvertaisuus koulutuksessa koko maan alueella

11 § Opetuksen sisältö

1. perusopetuksen oppimäärä sisältää uskontoa tai elämänkatsomustietoa

13 § Uskonnon ja elämänkatsomustiedon opetus

1. opetuksen järjestämisen periaatteet ja käytännöt

Uskonnon opetus kouluissa

Perusopetuslaissa esitetyt tavoitteet on avattu tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa perusopetuksen keskeisistä tavoitteista ja tuntijaosta 2-5 §:ssä

1. esim. 2 §: Oppilaita kasvatetaan vastuullisuuteen ja yhteistyöhön sekä toimintaan, joka pyrkii ihmisryhmien, kansojen ja kulttuurien väliseen suvaitsevaisuuteen ja luottamukseen
2. esim. 3 §: Opetuksen tulee antaa oppilaille perusta laajaan yleissivistykseen sekä aineksia ja virikkeitä maailmankuvan avartamiseen ja syvenemiseen. Tämä edellyttää ihmisten tunteiden ja tarpeiden, uskontojen ja elämänkatsomusten, historian, kulttuurin ja kirjallisuuden, luonnon ja terveyden sekä talouden ja teknologian tuntemusta

Uskonnon opetus kouluissa

- Oikeus oman uskonnon (kulttuuritaustan mukaista) opetukseen
- Koulu / lukio asettaa oppilaan / opiskelijan oikeaan ryhmään saamiensa tietojen mukaan
- Enemmistön uskontoa järjestetään aina – kaikissa kouluissa evankelis-luterilainen uskonto.
- Enemmistön uskontoon kuulumaton voi osallistua siihen huoltajan / opiskelijan niin ilmoittaessa
- Ortodoksista uskontoa ja ET:tä, kun kolme oppilasta / opiskelijaa opetuksen / koulutuksen järjestäjän kouluissa (pk:ssa huoltajan ja lukiossa opiskelijan ilmoitus)
- Omaa uskontoa (muuta uskontoa) tulee järjestää, kun vähintään kolme huoltajaa / opiskelijaa pyytää
- Lukiossa 18 vuoden ikäisenä aloittava voi valita uskonto tai ET
- Periaate: Valinta uskonnonopetuksen muotojen välillä pitkäkestoinen

Uskonnon opetus kouluissa

- **Opetus ennen:** Oman uskonnon tunnustuksen mukaista
- **Opetus nyt:** oman uskonnon perustalle rakentuvaa opetusta
- Uskonnon opetus koulussa ei ole uskonnon harjoittamista eli riittäin osallistumista
- Uskonnon opetuksen tavoitteet koskevat kaikkia uskontoja
- Uskonnon opetukseen voi kuulua uskonnonharjoittamisen tunteminen (virret, rukous, toimitukset jne.)
- Opetukseen voi kuulua myös uskonnollisessa tilaisuudessa käynti tai hartauteen osallistuminen
- Toiminnan perustana AINA PEDAGOGINEN SYY
- Selkeä ero uskonnon opetuksen ja uskonnon harjoittamisen välillä
- Selkeä roolijako opetuksen ja uskonnollisen yhdiskunnan toiminnan välillä

Uskonnon opetus kouluissa

Monipuolinen uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys:

1. perehdyttää omaan uskontoon
2. perehdyttää suomalaiseen katsomusperinteeseen
3. tutustuttaa muihin uskontoihin
4. auttaa ymmärtämään uskontojen kulttuurista ja inhimillistä merkitystä
5. kasvattaa eettisyyteen ja auttaa ymmärtämään uskonnon eettistä ulottuvuutta

Uskontokasvatus kouluissa

- **uskonnon opetukseen liittyy aina kasvatuksellinen merkitys**
- **koulun perinteiset juhlat**
- **koulun uskonnolliset tilaisuudet ja juhlat**
- **uskontojen kohtaamiseen liittyvä toiminta**
- **muu koulun toimintaan liittyvä:**
  - päivänavaukset
  - jumalanpalvelukset
  - uskonnolliset muut tilaisuudet ja toimitukset
- **Yhdyskunnan (kirkko) näkyminen koulussa**

Uskontokasvatus kouluissa

- Yksilön ajattelu- ja käyttäytymismallien kehittämiseen sekä itsenäisyyden lisäämiseen
- Pitkäjänteiseen **asennekasvatukseen**
- Uskonnollinen kasvatus on prosessi - ihmistä voidaan kehittää, opettaa ja kouluttaa, koska ihminen voi muuttua.
- Ihmisen asenne elämään on **opittava ja opetettava** ilmiö
- Uskonnollinen kasvatus kattaa sekä sisäisen että ulkoisen elämän
- Kolme tavoitetasoa:
  1. Asennetaso (koko kasvatusjärjestelmä)
  2. Tietotaso (peruskoulu ja lukio)
  3. Taitotaso (koko kasvatusjärjestelmä)

Uskontokasvatus kouluissa

- Kasvatus pyrkii elämän-, ajan- ja tulevaisuudenhallinnan oppimiseen
- Uskontokasvatus koulussa **ei ole** uskonnollisen yhdiskunnan jäseneksi kasvattamista vaan arvo- ja asennetasolta nousevan oman identiteetin kehittämistä
- Painopiste on yhä enemmän sisäiseen ja itsenäiseen elämään kasvamisessa .
- Kasvatuksen täytyy keskittyä monipuoliseen ihmisen kehittymiseen.

Uskonnon harjoittaminen kouluissa

- Uskonnon opetuksessa oleva uskonnollisen riitin esittely, hengellinen musiikki, uskonnollinen taide tms. ei ole uskonnon harjoittamista

Uskonnolliset tilaisuudet:

- Sisältävät uskonnollisia elementtejä kuten rukousta, uskonnollisia tekstejä, uskonnollista musiikkia
- Uskonnollisista tilaisuuksista tulee tiedottaa huoltajille ja opiskelijoille jotta Perustuslaillisia oikeuksia (11§ 2 mom.) ei rikota

Koulun juhlat:

- Osa suomalaista perinnettä
- Voi sisältää uskonnollisia elementtejä (esim. virsi) eikä juhla ole uskonnollinen tilaisuus
- Tyypillisiä esimerkkejä: kevätjuhla, joulujuhla, itsenäisyyspäivän juhla, äitienpäivä.

Tehtävänjaosta

Koulun tehtävä:

- Opetus
- Kasvatus
- Uskonnollisen yhteisötoiminnan huomioiminen omassa toiminnassa – yhteistyö

Uskonnollisen yhteisön tehtävä:

- Julistus
- Yhteisön jäsenyyteen kasvattaminen
- Toimitukset, riitit, seremoniat
- Tuki koulun toiminnalle

Ruokarukous

Kysymys:

Onko ruokarukous uskonnonharjoitusta, uskontokasvatusta vai uskonnonopetusta?

Vastaus:

Kaikkia niitä tilanteesta riippuen.

OPETUSHALLITUS

KIITOS !

Osaamisen ja sivistyksen parhaaksi